

ท่านต้องทำอะไร...

ถ้ามีหน้าที่เกี่ยวข้องกับ

การใช้กำลังและอาวุธปืน

ท่านต้องทำอะไร...

ถ้ามีหน้าที่เกี่ยวข้องกับ การใช้กำลังและอาวุธปืน

คำนำ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.)
ได้ถือกำเนิดจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช 2540 และมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติ
คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พุทธศักราช 2542
ได้บัญญัติอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน
แห่งชาติไว้หลายประการ โดยมีอำนาจหน้าที่ด้าน
ต่างประเทศที่สำคัญคือ การส่งเสริมการเคารพและ
การปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชนทั้งในระดับประเทศ
และระหว่างประเทศ การตรวจสอบและรายงาน
การกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิด
สิทธิมนุษยชนหรืออันไม่ปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่าง
ประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี

การใช้กำลังและอาวุธปืนของพนักงานเจ้าหน้าที่
ตามกฎหมายเป็นเรื่องที่ได้รับการกล่าวถึงอย่างมาก ทั้งใน
ประเทศและระหว่างประเทศว่า ทำอย่างไรจึงจะให้เกิด
การตัดสินใจที่เหมาะสมเมื่อต้องใช้กำลังและอาวุธปืน
ของเจ้าหน้าที่ โดยต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของ
เจ้าหน้าที่ และไม่เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชน เช่น

การใช้กำลังและอาวุธปืน
ประเภทต่างๆ จะต้องเป็น
ไปตามความเหมาะสม

ไม่ใช้ความรุนแรงเกินกว่าเหตุ ด้วยเหตุดังกล่าว การประชุมขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดครั้งที่ 8 ณ กรุงฮาวานา ประเทศคิวบา เมื่อ ค.ศ. 1990 จึงได้รับรองหลักการพื้นฐานว่าด้วยการใช้กำลังและอาวุธปืนของเจ้าหน้าที่ที่บังคับใช้กฎหมาย ซึ่งได้กำหนดมาตรฐานที่พึงปฏิบัติดังกล่าว รวมถึงการป้องกันอย่างเป็นระบบ เช่น การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ ระเบียบในการเก็บและเบิกอาวุธปืน การรายงานเมื่อมีการใช้อาวุธปืน เป็นต้น และสหประชาชาติได้ถือเป็นมาตรฐานด้านสิทธิมนุษยชนที่สำคัญอีกเรื่องหนึ่ง

เอกสารแนวทางปฏิบัติและมาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศลำดับที่ 4 เรื่อง **“ท่านต้องทำอะไร...ถ้ามีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการใช้กำลังและอาวุธปืน”** ฉบับนี้ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (สสม.) ได้นำหลักการพื้นฐานข้างต้นมาจัดแปลสรุปอย่างย่อ โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อมุ่งให้ผู้ปฏิบัติและมีหน้าที่เกี่ยวข้องได้ใช้อำนาจโดยง่ายอย่างไรก็ดี สสม. หวังว่าเอกสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ปฏิบัติงานด้านสิทธิมนุษยชนทั้งในภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ ตลอดจนภาคประชาสังคม ในการนำมาตรฐานสิทธิมนุษยชนซึ่งเป็นมาตรฐานสากลที่ยอมรับกันทั่วโลก นำมาสร้างเสริมให้เกิดการเคารพในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ในสังคมไทยต่อไป

Call No. : K3661 O498 2546 C-2
Accession No. : 5393
Dated : 23 มิ.ย. 56
Price : 50

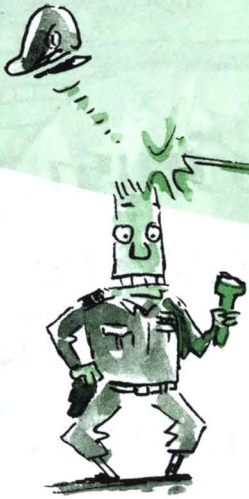
สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
กันยายน 2546

แม่จริง
ยิงให้
ถูกซะ!
แม่

บางที ชีวตเรา
ก็เสี่ยงอันตราย
ที่เราจะรับประกัน
ตามปลอดภัย
ให้เราได้ละ!

หากเจ้าหน้าที่ซึ่งมีหน้าที่รักษา
กฎหมายไม่ได้รับความปลอดภัยใน
การปฏิบัติหน้าที่แล้ว สังคมก็ย่อมไม่มี
ความปลอดภัยด้วยเช่นกัน

อย่างไรก็ดี การใช้กำลังและอาวุธปืนของ
เจ้าหน้าที่นั้น ต้องเป็นไปอย่างยับยั้งชั่งใจ มีขั้นตอน
และเคารพสิทธิมนุษยชนตามหลักสากล

อย่าเข้ามา
มายุ่งนี้หัว
ไอ้ทมิฬกระวย
แห่

ท่านรู้ไหมว่าเมื่อใช้กำลังและอาวุธปืนในการปฏิบัติหน้าที่ ก็มีข้อต้องคำนึงถึง

เพื่อ 1. ให้ท่านปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเหมาะสม

2. ให้ท่านสามารถรักษาชีวิต และความปลอดภัยของผู้อื่น รวมทั้งตัวท่านเองด้วย

3. ให้ท่านได้พัฒนาทักษะในหน้าที่

4. ให้ท่านได้รู้ถึงความรับผิดชอบในแต่ละระดับของสายการบังคับบัญชา

จึงต้องยึด

หลัก 8

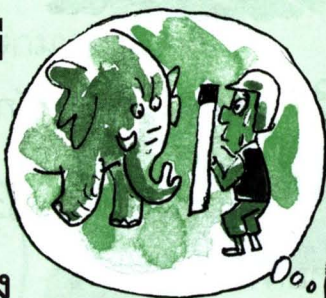
1. ต้องใช้กำลัง

และอาวุธปืนอย่าง
ถูกต้องชอบธรรม

2. ต้องมี

อุปกรณ์ปฏิบัติ
หน้าที่พร้อมเพียง
และใช้ให้ถูกต้อง

เหมาะสมกับสถานการณ์
เช่น โล่ หมวกกันน็อค
เสื้อกันกระสุน รถกันกระสุน
เพื่อลดโอกาสที่จะใช้อาวุธ
แบบรุนแรง

ประการ ดังนี้

3. ต้องใช้อาวุธ
อย่างระมัดระวัง เพื่อไม่ให้เกิด
อันตรายกับผู้ไม่เกี่ยวข้อง

4. ต้องเลือกใช้วิธี
การละมุนละม่อมก่อน
หากไม่ได้ผล จึงค่อย
ใช้กำลัง หรือ
อาวุธปืน

5. เมื่อหลีกเลี่ยงการใช้อาวุธปืนไม่ได้ ต้องปฏิบัติดังนี้

ก. ใช้อาวุธปืนอย่างยับยั้งชั่งใจเท่าที่
จำเป็นกับความรุนแรงของ
สถานการณ์

ข. ให้เกิด
ความเสียหายและ
บาดเจ็บน้อยที่สุด
โดยมุ่งรักษา
ชีวิตไว้

K
3661
0498
8546
C.2

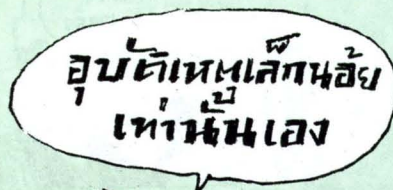

ศูนย์สารสนเทศสิทธิมนุษยชน
สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ค. ให้การดูแลรักษาผู้บาดเจ็บโดยทันที

ง. ต้องแจ้งญาติ
หรือเพื่อนสนิท
ของผู้บาดเจ็บ
โดยเร็ว

6. เมื่อมี

ผู้บาดเจ็บหรือเสียชีวิต
เกิดขึ้นจากการใช้กำลัง
หรืออาวุธปืน ต้องทำ
รายงานต่อผู้บังคับบัญชาโดยทันที

จำเลยมี
ความผิดจริง

7. หากใช้กำลัง หรืออาวุธปืนโดยไม่ชอบ ให้ถือเป็นความผิดตาม กฎหมาย

๕. จะใช้ความวุ่นวายทางการเมือง
หรือเหตุการณ์ฉุกเฉินสาธารณะ
เป็นข้ออ้างในการละเมิด
หลักข้างต้นไม่ได้

ก่อนจะยิ่ง...
หยุดคิดซักนิด

7. ไม่ยิงผู้อื่น นอกจาก

ทำเพื่อป้องกันตัวเอง

ทำเพื่อรักษาชีวิตผู้อื่น

หรือไม่ให้เกิดการบาดเจ็บสาหัส

เมื่อเห็นว่าจะเกิดอาชญากรรมร้ายแรง
ถึงชีวิต

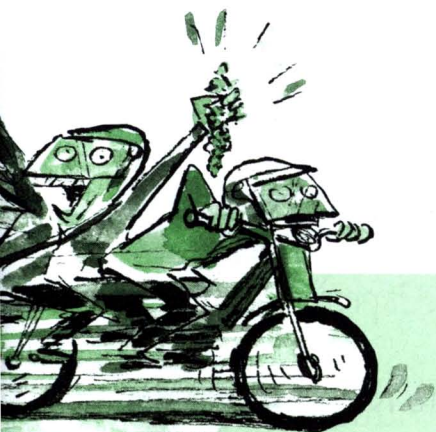

เพื่อจับกุมบุคคล
ซึ่งเป็นอันตราย
แล้วขัดขวางหรือหลบ
หนีในสถานการณ์ที่ไม่
สามารถใช้วิธีการที่รุนแรงน้อยกว่าได้

2. แสดงตัวว่าท่านเป็นเจ้าของพื้นที่
และเตือนว่าจะใช้อาวุธปืนก่อน
เว้นแต่สถานการณ์ไม่เอื้ออำนวย

ระเบียบ

ควรระบุเรื่องเหล่านี้ให้ชัดเจน

- ก. ระบุสถานการณ์ที่อนุญาตให้เจ้าหน้าที่พกพาอาวุธปืนได้ รวมทั้งประเภทของอาวุธปืนและกระสุนที่อนุญาตให้ใช้ได้

- ข. กำหนดว่าจะใช้อาวุธปืนอย่างไรให้เหมาะสมกับสถานการณ์และความเสี่ยงที่อาจเกิดอันตรายโดยไม่จำเป็น

การใช้อาวุธปืน

- ค.** ห้ามใช้อาวุธปืน และกระสุนที่ทำให้เกิดการบาดเจ็บหรือความเสียหายที่ควบคุมไม่ได้

- ง.** จัดระเบียบการควบคุมการจัดเก็บ และแจกจ่ายอาวุธปืน รวมทั้งการกำหนดความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ที่ได้รับอาวุธปืนและกระสุน

- จ.** จัดทำ คำ เตื อน สำหรับการใช้อาวุธปืน

- ฉ.** ให้มีระบบการทำรายงานเมื่อใช้อาวุธปืน ในการปฏิบัติหน้าที่

เมื่อมีการชุมนุม หรือชุมนุมอย่างผิดกฎหมาย ท่านจะทำอะไรได้บ้าง

อย่าลืมนะว่าทุกคนมีสิทธิที่จะชุมนุม อย่างสงบและถูกกฎหมาย

ในกรณีที่เกิดการชุมนุมผิดกฎหมาย
แต่ไม่มีความรุนแรง ท่านต้องจำกัดการ
ใช้กำลังให้น้อยที่สุด

ถ้าการชุมนุมผิดกฎหมายและมีความ
รุนแรง ท่านอาจใช้อำนาจปืนได้เมื่อใช้วิธีการ
ที่ละมุนละม่อมแล้วไม่ได้ผล แต่ต้องใช้ให้
น้อยที่สุด

สำหรับเจ้าหน้าที่

ที่ต้องดูแลสถานที่ควบคุมกักขัง

ต้องไม่ใช้กำลัง ยกเว้น
เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย
ของสถานที่ หรือเมื่อ
เกิดเหตุฉุกเฉิน
ความปลอดภัยของ
บุคคล

ต้องไม่ใช้อาวุธปืน ยกเว้นเพื่อป้องกัน
ตนเอง รักษาชีวิตผู้อื่น ป้องกันการบาดเจ็บ
หรือป้องกันการหลบหนี

หากท่านเป็นผู้ฝึกอบรม

อย่าลืมรวมเรื่องเหล่านี้ ไว้ในการสอน

จริยธรรมผู้ใช้อาวุธปืนและ
สิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะเวลาสืบสวน
สอบสวน

การเลือกใช้วิธีการอื่นๆ ก่อนที่จะใช้กำลัง
และอาวุธปืน

ยอมแลกกับ
คุณตำรวจ

ดีมาก!
จะได้ไม่ต้อง
ใช้ปืน

การยุติความขัดแย้งด้วยสันติวิธี

ความเข้าใจพฤติกรรมกลุ่มชน

วิธีการจูงใจ เจรจาต่อรอง และไกล่เกลี่ย

สำคัญ! เจ้าหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติหน้าที่
ในสถานการณ์ที่ต้องใช้กำลังและอาวุธปืนควร
ได้รับบริการให้คำปรึกษา
เมื่อเกิดความเครียด

การใช้กำลังและอาวุธปืนให้ถูกต้อง

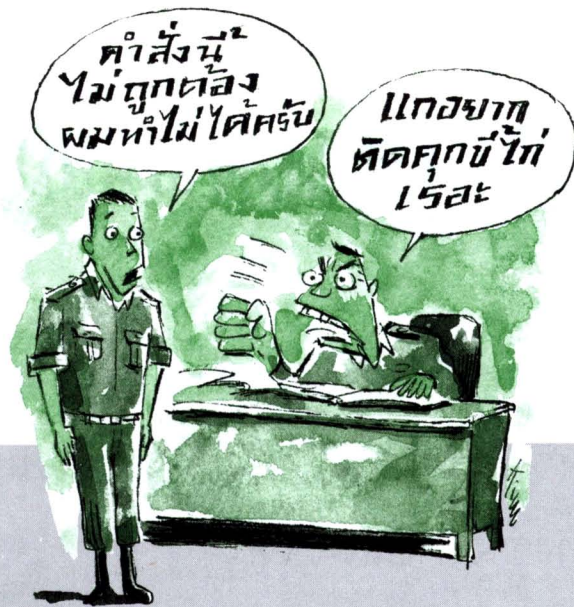

ต้องการระบบการรายงาน/ตรวจสอบ/และประเมินผล

เมื่อมีการบาดเจ็บหรือเสียชีวิตจากการใช้กำลังและอาวุธปืน ต้องมีการทำรายงานและมีคณะกรรมการที่เป็นอิสระติดตามดูแล

ผู้ถูกกระหนาบจากการใช้กำลังและอาวุธปืน หรือทนายของผู้เสียหาย และผู้ที่เคยได้รับการดูแลโดยผู้เสียชีวิต สามารถขอความเป็นธรรมจากกระบวนการทางศาลที่เป็นอิสระได้

เจ้าหน้าที่ระดับสูงจะถูกรวบรวม หากรับรู้หรือควรรู้ว่าจะมีหรือได้มีการใช้กำลังและอาวุธปืนอย่างผิดกฎหมาย แล้วไม่ดำเนินการใดๆ เพื่อป้องกันระงับ หรือรายงานการกระทำนั้นตามอำนาจหน้าที่ที่มีอยู่

จะไม่มีการลงโทษใดๆ กับเจ้าหน้าที่ไม่ว่าทางกฎหมายหรือทางวินัย ซึ่งปฏิเสธการปฏิบัติตามคำสั่งให้ใช้กำลังและอาวุธปืนที่ไม่ถูกต้อง หรือรายงานการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้องของเจ้าหน้าที่อื่น

เมื่อได้รับคำสั่งให้ใช้กำลังและอาวุธปืนที่ไม่ถูกต้อง ซึ่งจะก่อให้เกิดการเสียชีวิตและบาดเจ็บร้ายแรงและอยู่ในสถานการณ์ที่ปฏิเสธได้แล้ว เจ้าหน้าที่จะอ้างการปฏิบัติตามคำสั่งมิได้ อย่างไรก็ดี ผู้สั่งการจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบไม่ว่าในกรณีใดก็ตาม

ประชาชนจะเชื่อมั่น

1. มีการคัดเลือกให้ได้บุคคลที่มี
จริยธรรม มีความเข้มแข็ง
ทั้งร่างกายและจิตใจ

2. มีการฝึกอบรมความเชี่ยวชาญใน
วิชาชีพอย่างต่อเนื่อง และปรับใช้
ความรู้ให้สอดคล้องกับสถานการณ์
ที่เกิดขึ้นจริง

ในการปฏิบัติงานของท่าน หาก...

3. มีการตรวจความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่เป็นระยะ
4. มีการทดสอบมาตรฐานความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติหน้าที่
5. มีการฝึกอบรมพิเศษในการใช้อาวุธ

ศูนย์สารสนเทศสิทธิมนุษยชน สำนักงาน กสม.

เจ้าหน้าที่ ซึ่งมีหน้าที่รักษากฎหมายหมายถึง เจ้าหน้าที่พนักงานตามกฎหมาย ทั้งที่ได้รับแต่งตั้งและเลือกตั้ง ซึ่งมีอำนาจตรวจตรา โดยเฉพาะการจับกุมและควบคุมกักขัง ทั้งนี้ รวมถึงเจ้าหน้าที่ทหาร ทั้งที่อยู่และไม่อยู่ในเครื่องแบบ หรือเจ้าหน้าที่ด้านความมั่นคงด้วย หากได้ใช้อำนาจและปฏิบัติหน้าที่แบบเดียวกัน

จาก “หลักพื้นฐานว่าด้วยการใช้กำลังและอาวุธปืนโดยเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย” (Basic Principles on the Use of Force and Firearms by Law Enforcement Officials) ซึ่งรับรองโดยการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและการปฏิบัติต่อผู้ละเมิด (Adopted by the Eighth United Nations Congress on the Prevention of Crime and the Treatment of Offenders) ณ กรุงฮาวานา คิวบา ระหว่างวันที่ 27 สิงหาคม - 7 กันยายน พ.ศ. 2533

คณะผู้จัดทำ

ผู้เรียบเรียง	นางสาวอัจฉรา ฉายากุล, นางสาวปิยนุช ลีตีพัฒนะ, นางสาวรัชดา อาภรณ์ศิลป์
ภาพการ์ตูน	นายเด่นชัย ธรรมลิตีพงศ์
ISBN	974-91565-3-6
จัดพิมพ์โดย	สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ 422 ถนนพญาไท (เชิงสะพานหัวช้าง) เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330 โทรศัพท์ 0-2219-2953 โทรสาร 0-2219-2940 Homepage: www.nhrc.or.th สายด่วนร้องเรียน 1377
พิมพ์ครั้งที่ 1	กันยายน พ.ศ. 2546 จำนวน 5,000 เล่ม

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
 เลขที่ 422 ถนนพญาไท แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กทม. 10330
 โทรศัพท์ 0 2219 2953 โทรสาร 0 2219 2940
 Homepage www.nhrc.or.th สายด่วนร้องเรียน 1377